

Πανελλήνιες Εξετάσεις Ημερήσιων Γενικών Λυκείων

Εξεταζόμενο Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα,

Ημ/νία: 18 Μαΐου 2015

Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Ο συγγραφέας εστιάζει στην ανάδειξη της διαχρονικής αξίας των πολιτιστικών χώρων της ελληνικής αρχαιότητας – θεάτρων, ωδείων, σταδίων – ως λίκνου της συλλογικότητας και του δημοκρατικού βίου, ως τόπων γνήσιας ψυχαγωγίας, στους οποίους συντελείται η βιωματική σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν. Κατόπιν, εντοπίζει τους ανασχετικούς παράγοντες για τη σύγχρονη διαχείριση των μνημείων αυτών, εφόσον έχουν φθαρεί, καταπονηθεί ή και έχουν μερικώς αποδομηθεί. Το δεδομένο αυτό, εντούτοις, δεν μπορεί να αποτρέψει τη σύνδεση των πολιτών με τη μνημειακή κληρονομιά τους· τουναντίον, έτσι θα αφυπνιστούν στην ανάληψη χρέους, σεβασμού και μέριμνας σ' αυτήν. Η αναγνώριση, μάλιστα, των μνημείων στο σύνολό τους θα συμβάλλει στην αρτιότερη αξιοποίησή τους. Τέλος, με την ενεργοποίηση προσώπων ή φορέων, που εμπλέκονται στο θέμα και με την τέλεση πολιτιστικών δρώμενων, οι πολίτες θα ευαισθητοποιηθούν για τη φροντίδα τους.

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Ο συγγραφέας συσχετίζει τους αρχαίους θεατρικούς χώρους με τη δημοκρατία.

Σωστό

β. Ο συγγραφέας θεωρεί το αρχαίο θέατρο διασκέδαση και όχι πραγματική ψυχαγωγία. **Λάθος**

γ. Κατά τον συγγραφέα, δεν θα πρέπει σήμερα να γίνονται θεατρικές παραστάσεις στα αρχαία θέατρα. **Λάθος**

δ. Ο συγγραφέας δεν θα συμφωνούσε με τη διοργάνωση σύγχρονων μαθητικών αγώνων ρητορικής σε ένα αρχαίο βουλευτήριο. **Λάθος**

ε. Κατά τον συγγραφέα, η χρήση των αρχαίων θεάτρων σε σύγχρονες εκδηλώσεις μπορεί να συμβάλει στην προστασία και ανάδειξή της. **Σωστό**

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

B2. α) Να βρείτε τους τρόπους ανάπτυξης της έβδομης παραγράφου του κειμένου (Η καταγραφή ... αυτού του πλούτου) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Η παράγραφος αναπτύσσεται με **συνδυασμό μεθόδων**.

Αρχικά η παράγραφος αναπτύσσεται με αίτιο-αποτέλεσμα.

Αίτιο: «Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών»

Αποτέλεσμα: «Θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου»

Ο δεύτερος τρόπος ανάπτυξης είναι με παραδείγματα «δηλαδή την ιστορία τους ... ή απλής ανάδειξής τους».

β) Να αντικαταστήσετε τις διαρθρωτικές λέξεις - εκφράσεις με άλλες (λέξεις - εκφράσεις) που να διατηρούν τη συνοχή του κειμένου:

Πρώτα απ'όλα (στη δεύτερη παράγραφο) = **καταρχάς, αρχικά, πρωτίστως**

Παράλληλα (στην έκτη παράγραφο) = **ταυτόχρονα, επιπλέον, επίσης, επιπρόσθετα**

Εξάλλου (στην ένατη παράγραφο) = **επίσης, επιπλέον, εκτός απ' αυτό, εκτός των άλλων**

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: εκτυλίσσεται, κατάλοιπα, επιδίωξη, προσέγγισης, ολοκληρωμένη.

εκτυλίσσεται: πραγματώνεται, πραγματοποιείται, διαδραματίζεται, ξεδιπλώνεται

κατάλοιπα: απομεινάρια, υπόλοιπα

επιδίωξη: σκοπός, στόχος, στόχευση, προσπάθεια, απόπειρα

προσέγγισης: προσπέλασης, πλησιάζματος

ολοκληρωμένη: πλήρης, άρτια

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αναπτυσσόταν, δράση, ερευνημένων, γνωρίζουμε, ανάδειξης.

αναπτυσσόταν ≠ αμβλυνόταν, μειωνόταν, περιοριζόταν, παρήκμαζε
--

δράση ≠ αδράνεια, απραξία

ερευνημένων ≠ ανεξερευνήτων

γνωρίζουμε ≠ αγνοούμε

ανάδειξης ≠ υποβάθμισης, συσκότισης, παραμέλησης

B4. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής παύλας στην παρακάτω περίπτωση:

- Των πολύ ... αρχαίες μαρτυρίες - (έβδομη παράγραφος)

Η χρήση της διπλής παύλας επεξηγεί, διευκρινίζει τα μνημεία στα οποία αναφέρεται συμπεριλαμβανομένων των πολύ και λιγότερο γνωστών αλλά και αυτών που δε γνωρίζουμε βιωματικά.

β) Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο; Να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

Το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί είναι το γ' πρόσωπο που δίνει στο κείμενο ύφος απρόσωπο και αντικειμενικό, όπως ταιριάζει σε ένα επιστημονικό κείμενο.

Γ1. Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα του Δήμου σας με θέμα «Προστασία και αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς», να εκθέσετε τις απόψεις σας (500-600 λέξεις) σχετικά με:

α) Τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και

Προσφώνηση:

Αξιότιμε Δήμαρχε,
Αγαπητοί συνδημότες,

Ενδεικτικός πρόλογος:

Είναι μεγάλη τιμή για εμένα να βρίσκομαι σήμερα εδώ, για να μοιραστώ μαζί σας το έντονο ενδιαφέρον - ή μάλλον το πάθος - για την ανάδειξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και να συμμετάσχω στο διάλογο για την αναζωογόνηση της σχέσης μας με τους χώρους και τα μνημεία μέσα από δράσεις και δρώμενα που θα προβάλλουν τη διαχρονική τους αξία και θα διαφυλάσσουν την ομορφιά τους στο πέρασμα του χρόνου.

Μεταβατική παράγραφος:

Η Ελλάδα, χάρη στη γεωγραφική της θέση και την ιστορία της είναι ένα πολύχρωμο και εντυπωσιακό μωσαϊκό αρχαίων και νεότερων μνημείων με ανυπέρβλητη και διεθνώς αναγνωρισμένη αρχαιολογική, ιστορική και εθνολογική αξία. Όμως, αρκετοί συμπολίτες μας και κυρίως οι νεότεροι, δε διαθέτουν τη γνώση, που θα τους επιτρέψει τη συναισθηματική και διανοητική πρόσληψη των μνημείων ως ζωντανών συνδεδετικών δεσμών του αρχαίου με το σύγχρονο κόσμο, που θα τους παροτρύνει να τα επισκεφθούν.

α ζητούμενο: «Η αξία των μνημείων»:

Η πλούσια, υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά που καλούμαστε να διαχειριστούμε αποτελεί ζωτικό κομμάτι της ταυτότητάς μας, χτίζοντας γέφυρες ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, ανάμεσα στο τοπικό και το εθνικό. Προάγει την ανάπτυξη, γίνεται πόλος έλξης

περιηγητών και τουριστών, ενισχύει την κοινωνική συνοχή και συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην κοινότητα.

Ενδεικτική σχεδιαγραμματική απάντηση για την αξία των μνημείων:

- Αποτελούν απαραχάρακτη ιστορική πηγή αντανάκλασης των αντιλήψεων (θρησκευτικών, πολιτικών, καλλιτεχνικών) και του τρόπου ζωής μιας συγκεκριμένης περιόδου και μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας – εθνότητας.
- Είναι στοιχείο εθνικής ταυτότητας, μέσο εθνικής συσπείρωσης και ομοψυχίας (προσδιορίζει και ενισχύει την ταυτότητα ενός έθνους).
- Τα μνημεία, αναπόσπαστο κομμάτι του φυσικού περιβάλλοντος το αναδεικνύουν και αναδεικνύονται μέσα από αυτό. Το κάθε αρχιτεκτονικό μέλος είναι άρτιο και μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία και με το φυσικό περίγυρο. Το χαρακτηριστικό αυτό συναντάται ιδιαίτερα στην κλασική εποχή αποκαλύπτοντας την αξία της ατομικότητας στην πολιτική ζωή η οποία ήταν απόλυτα συμβατή και συμπλεύσιμη με τη συλλογική συνείδηση και δράση.
- Προσφέρουν αισθητική απόλαυση, ένα εναλλακτικό αισθητικό βίωμα ως φυγή από την εμπορευματοποίηση και την ομοιομορφία της τέχνης της εποχής, ενώ, παράλληλα, εξοικειώνοντας με το ωραίο δημιουργούν την τάση του υψηλού σε όλα τα επίπεδα της ζωής προσανατολίζοντας στην πνευματική και ηθική προαγωγή του ανθρώπου.
- Αποτελούν αφορμή για φιλοσοφικό στοχασμό, για ενδοσκόπηση και προσωπικό απολογισμό. Από αυτή την οπτική η επαφή με τα μνημεία αποβαίνει μέσο ανθρωπιστικής παιδείας και καλλιέργειας και τα μνημεία αποτελούν πηγή έμπνευσης για νέες δημιουργίες.
- Η αισθητική τους σε συνδυασμό με τη σιωπή, τη γαλήνη και τη βραδύτητα που υπαγορεύει ένας αρχαιολογικός χώρος ή χώρος έκθεσης μνημείων μπορούν να λειτουργήσουν ως αντιστάθμισμα στην υπερβολή, την ένταση και την εξαντλητική ταχύτητα που υπαγορεύει ο καταναλωτικός και υλιστικός χαρακτήρας της σύγχρονης εποχής. Τα μνημεία δημιουργούν δέος για την ανθρώπινη επινοητικότητα και τη δύναμη της ανθρώπινης φύσης να αντιμάχεται τη φθαρτότητα και να αφήνει τα ίχνη της στο χρόνο.
- Τα μνημεία στο πλαίσιο ενός οργανωμένου πολιτικού σχεδιασμού μπορούν να αποτελέσουν μέσο ενίσχυσης του τουρισμού και της οικονομίας της χώρας μας που χωρίς να οδηγεί σε εμπορευματοποίηση και κατάχρηση θα προβάλλει τον πολιτισμό και την ποιότητα της ελληνικής τέχνης.

β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με αυτά.

Ενδεικτική σχεδιαγραμματική απάντηση για τις δραστηριότητες και τις δράσεις πολιτών και κυρίως των νέων:

- Δραστηριότητες δήμου: οργανωμένες περιηγήσεις και ξεναγήσεις στα μνημεία της περιοχής
- Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων συμβατών με το χώρο:
Για παράδειγμα, παραστάσεις αρχαίου δράματος σε αρχαία θέατρα και ενίσχυση του θεσμού «πολιτιστικός Αύγουστος»

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο: προβολή αρχαιολογικών χώρων με τη συνδρομή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και ενίσχυση του θεσμού της ελεύθερης πρόσβασης σ' αυτούς.

- Τα μουσεία σε συνεργασία με τον υπεύθυνο φορέα οφείλουν / μπορούν να επιχειρήσουν ένα άνοιγμα στο ευρύ κοινό με: τον εκσυγχρονισμό των εποπτικών μέσων, την προβολή τους στο διαδίκτυο (εικονικές περιηγήσεις), διοργάνωση θεματικών εκθέσεων για ανάδειξη των μόνιμων εκθεμάτων, προώθηση του προγράμματος «μια νύχτα στο μουσείο» που εξοικειώνει τα παιδιά και τους εφήβους με τα μνημεία και την ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
- Πολιτιστικοί φορείς και ιδρύματα: προώθηση προγραμμάτων – περιηγήσεων και εκθέσεων – για τη γνωριμία των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.
- Εκπαίδευση:
  - μετάδοση ουσιαστικής γνώσης σχετικά με την αξία και κυρίως την ιστορία των μνημείων
  - βιωματική επαφή – οργανωμένες επισκέψεις
  - προγράμματα όπως η δράση: «υιοθετήστε ένα μνημείο» (βλ. σχολικό βιβλίο κείμενο «Σχολεία υιοθετούν μνημεία»)
  - εκπόνηση εργασιών από τους μαθητές και διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων
  - αξιοποίηση ηλεκτρονικών μέσων (εικονική περιήγηση σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους)
  - διαθεματική εκπαίδευση (διάχυση πληροφοριών γύρω από τα μνημεία σε μεγαλύτερο φάσμα)
- Οικογένεια: επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους
- Μ.Μ.Ε: Διαφημιστικές εκστρατείες που προωθούν τον πολιτισμό και εκπομπές αφιερωμένες στα μνημεία και στις αντίστοιχες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Επίλογος:

Κλείνοντας, αξίζει να τονιστεί για άλλη μια φορά ότι η αναγνώριση της πολιτισμικής κληρονομιάς προκύπτει από τις δράσεις κάθε γενιάς που αποσκοπούν στην προσέγγιση και εξοικείωση με τα μνημειακά πολιτιστικά κατάλοιπα του τόπου μας. Στόχος μας οφείλει να είναι η αποτροπή του κινδύνου απώλειας του νοήματος του οποίου ζωντανοί φορείς είναι τα μνημεία, ώστε αυτό να μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά ενδυναμώνοντας την αίσθηση της εθνικής ταυτότητας και τροφοδοτώντας δημιουργικά το μέλλον μας.

Αποφώνηση:

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας και αναμένουμε την παρουσία σας στις εκδηλώσεις του Δήμου μας!

Επιμέλεια: Αντώνης Σαρρής, Ρούλα Κυρίτση, Σούλη Κάτια, Ελένη Παπαποστόλου, Παναγιώτα Τσελεμάρκου